

หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย

ความสำคัญของหนังสือ

หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความคิดและความรู้ สามารถสนองความต้องการในการศึกษาทั้งตัว การประกอบอาชีพ หรือให้ความเพลิดเพลินได้ และเนื่องจากหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความคิด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจึงจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความรู้และทักษะในการอ่านของประชากรในประเทศที่รู้หนังสือ และมีหนังสืออ่านเป็นจำนวนเพียงพอสำหรับแต่ละบุคคลและสถาบัน (Cabutey 1984: 130) นอกจากนี้ทางค่านสังคม หนังสือยังเป็นสื่อกลางที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะหนังสือสามารถทำให้คนในสังคมเดียวกันเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ รวมทั้งคนที่อยู่ต่างสังคมก็สามารถเข้าใจกันต่างสังคมได้โดยใช้หนังสือเป็นสื่อกลางทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน (บุญเรือง เนียมหอม 2522: 19)

ในตราสารขององค์การสหประชาชาติได้ระบุความสำคัญของหนังสือในฐานะเป็นเครื่องมือให้การศึกษา เครื่องมือกระจายความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและยังได้ระบุไว้ด้วยว่า องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติจะพยายามส่งเสริมความรู้ทางหนังสือ ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาหนังสือให้ทุกคนในโลกได้มีโอกาสอ่านและใช้ความรู้ที่มีในหนังสือไม่ว่าจะตีพิมพ์ที่ไหนและใช้ภาษาอะไร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้เห็นความสำคัญของหนังสือและการอ่านว่า สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และความร่วมมืออื่น ๆ ได้ จึงกำหนดให้ปี ค.ศ. 1972 เป็นปีหนังสือระหว่างชาติ เชิญชวนให้ประเทศต่าง ๆ พิจารณาถึงการพัฒนาหนังสือในประเทศของตน เร่งรัดการผลิตหนังสือ ส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น นำคำขวัญว่า "หนังสือสำหรับทุกคน" (Book for all) ซึ่งได้ใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 มาใช้เป็นคำขวัญสำหรับปีหนังสือระหว่างชาติและได้เสนอประเทศสมาชิกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ศึกษาวิจัยปัญหา

เกี่ยวกับหนังสือ วางแนวทางการพัฒนาหนังสือ กำหนดหน้าที่ที่ควรปฏิบัติของทั้งฝ่ายรัฐและเอกชน และได้มีการตั้งคณะกรรมการระหว่างชาติคณะหนึ่งขึ้น เพื่อพิจารณาวางขอบเขตและแนวทางของหนังสือในอนาคต ได้มีการออก Charter of the Book เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาหนังสือ มีการเสนอให้แต่ละประเทศดำเนินการต่าง ๆ อันจะทำให้มีหนังสือสำหรับทุกคนได้ดังต่อไปนี้คือ

1. เน้นการใช้หนังสือเพื่อการศึกษา ความเข้าใจระหว่างชาติและความร่วมมือเพื่อสันติภาพในโลก กล่าวคือเนื้อหาของหนังสือจะต้องส่งเสริมหลักข้างต้น
2. ส่งเสริมการผลิต การเขียน การแปล รวมทั้งการปกป้องสิทธิของผู้เขียน (ลิขสิทธิ์) ในแต่ละประเทศควรมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้เขียน
3. เน้นการผลิต แจกจ่ายหนังสือโดยการขาย มีร้านขายให้มากขึ้น และวิธีที่รัฐจะให้บริการหนังสือทางห้องสมุด โดยเฉพาะห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน - ประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยม
4. ส่งเสริมการอ่านและนิสัยในการอ่านให้มากขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือบังเกิดผล (UNESCO 1972: 6-8)

เมื่อครบรอบ 10 ปีของปีหนังสือระหว่างชาติใน ค.ศ. 1982 องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมระดับโลกว่าด้วยหนังสือ (World Congress on Books) เมื่อวันที่ 7-11 มิถุนายน 1982 ที่กรุงลอนดอน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ ซึ่งได้แก่ นักเขียน นักแปล ผู้เขียนภาพ ผู้พิมพ์ ผู้จำหน่าย บรรณารักษ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายการพิมพ์ประมาณ 260 คน จากประเทศสมาชิก 80 ประเทศ ได้มาร่วมประชุมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความก้าวหน้าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น การพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้การพิมพ์ได้เร็วขึ้น พิมพ์ได้จำนวนมากและค่าใช้จ่ายลดลง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา กล่าวได้ว่าเป็นยุคของหนังสือปกอ่อน หนังสือปกอ่อนแพร่หลายมากในประเทศต่าง ๆ เพราะบางประเทศที่มีการผลิตหนังสือปกแข็งอย่างสวยงามแล้วได้หันมาพิมพ์หนังสือปกอ่อนเพื่อราคาของหนังสือจะได้ต่ำลงมากขึ้น สำหรับประเทศไทยจะไม่รู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงนี้มากนัก ทั้งนี้เพราะประเทศไทยผลิตหนังสือ

ปกอ่อนเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว นอกจากจะเป็นยุคหนังสือปกอ่อนแล้วยังเป็นยุคของการปฏิรูปหนังสืออีกด้วย กล่าวคือ ได้มีการผลิตหนังสือจำนวนมาก รวมทั้งมีแหล่งจำหน่ายเพิ่มขึ้น มีการจำหน่ายทางไปรษณีย์ ตามสถานีรถไฟ ฯลฯ ทำให้หนังสือกระจายไปตามแหล่งต่าง ๆ มากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการพยายามอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมการผลิตหนังสือในทุกวิถีทางประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็เห็นความสำคัญของหนังสือในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความคิดอันเป็นรากฐานเบื้องต้นในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากจะมีการส่งเสริมการผลิตหนังสือแล้ว องค์การยูเนสโกยังได้เน้นความจำเป็นในการส่งเสริมการอ่านอีกด้วย คำขวัญที่ขีคเป็นแนวในการประชุมในปี ค.ศ. 1982 คือ เพื่อสังคมการอ่าน Toward Reading Society คือ เพื่อสร้างสังคมให้ผู้อ่านมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าการเพิ่มปริมาณการผลิตหนังสือแต่เพียงประการเดียวไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาหนังสือได้ กล่าวคือ จะต้องมีการส่งเสริมการอ่านและนิสัยในการอ่านให้มากขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือบังเกิดผล (แมนมาส ชาลิต 2525: 2-7)

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตของคนในยุคปัจจุบันยิ่งกว่ายุคที่ผ่านมา เพราะในโลกปัจจุบันเป็นโลกที่เปลี่ยนไปทั้งด้านวัตถุ วิทยาการ เทคโนโลยี และความนึกคิด ฯลฯ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสนใจการอ่านและต้องอ่านเพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน 2525: 16) ถึงแม้ว่าจะมีสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเสนอข่าวสารต่าง ๆ ได้รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ก็ตาม เราก็ยังต้องอ่านหนังสือ เพราะว่าหนังสือจะให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้มากกว่า และไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการติดตามข่าวต่าง ๆ เหมือนวิทยุหรือโทรทัศน์ เราสามารถอ่านหนังสือที่ใด เวลาใด ก็ได้ตามแต่จะสะดวก และจำนวนของสิ่งตีพิมพ์ก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาจกล่าวได้ว่า การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นของบุคคลในสังคมประชาธิปไตย การอ่านจึงนับวันแต่จะทวีความสำคัญและความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในสังคม (อุทัย ภิรมย์รัตน์ 2522: 158) ผู้ที่อ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมได้เปรียบและ

มีชีวิตที่ก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว การอ่านเปรียบเสมือนกุญแจสำหรับไขหาความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก และถ้าได้นำเอาความรู้ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้แก่สังคมแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็จะเป็นพลเมืองดีของสังคม สังคมใดมีบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการอ่านอยู่มาก สังคมนั้นก็ย่อมจะเจริญพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว (ฉวีลักษณ์ บุญตะกาญจน 2525: 16) บางครั้งการอ่านก็สามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตมนุษย์ได้ดีกว่าที่พบในชีวิตประจำวัน เนื่องจากประสบการณ์บางอย่างนั้นผู้อ่านไม่อาจจะพบได้ในชีวิตจริง เพราะมีอุปสรรคด้านเวลา ค่าเงิน หรือความสามารถ ตลอดจนโอกาส อาจจะทำให้การรับรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความหมายสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้องมากที่สุด ความสำคัญของการอ่านอีกประการหนึ่งคือ สำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพจิต การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเกิดปัญญามีความรู้กว้างขวาง เข้าใจตนเอง ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ความวิตกกังวล ช่วยควบคุมสติอารมณ์ และทำให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง สามารถปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความสัมพันธ์อันดีงามกับบุคคลอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ผู้แต่งภูมิใจในความสามารถของตนเอง และมีกำลังใจในการค้นคว้าต่อไป (เจริญ วัฒนสุชาติ 2509: 272-273) ดังที่เวเพลส์ (Waples 1967: 112) ได้เสนอความจำเป็นในการอ่านไว้ 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อแก้ปัญหาตนเอง เมื่อมนุษย์เราประสบปัญหามักจะหาทางช่วยตนเองแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การอ่านเป็นการช่วยแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า บุคคลผู้นั้นต้องการให้สอบผ่านก็ต้องอ่านเพื่อหาความรู้มาสอบ หรือต้องการทำอาหารเย็นก็พยายามหาสิ่งพิมพ์หรือหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่าน

2. อ่านเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ และมีเกียรติยศชื่อเสียงของตน คนส่วนใหญ่มุ่งหรืออ่านเพื่อที่จะปรับปรุงความคิดเห็นของตนและอ่านเพราะอยากรู้อยากเห็น หรืออ่านเพื่อการเข้าไปอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ วารสาร หรือหนังสือพิมพ์

3. อ่านเพื่อความรู้ เนื่องจากมนุษย์เราต้องการให้ความรู้เพิ่มเติมขึ้นจากที่ตนมีอยู่เดิม และต้องการรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อยากเห็น เพราะฉะนั้นการอ่านจึงเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติม

การอ่านนอกจากจะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการวัดความเจริญของประเทศชาติคือจำนวนผู้อ่านหนังสือได้ออก ในประเทศที่กำลังพัฒนา หนังสือและวัสดุสำหรับการอ่าน นอกจากจะมีความสำคัญในด้านการศึกษาแล้ว ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย (สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์ 2509: 283-284)

ความสำคัญของหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย

ศาสนาอิสลามส่งเสริมและกระตุ้นเตือนให้มุสลิมศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากโอวาทของศาสนามุฮัมมัด หลายตอนเกี่ยวกับการศึกษา เช่น

"การแสวงหาความรู้เป็นหน้าที่จำเป็นแก่มุสลิมทั้งชายและหญิง"

"จงศึกษาคั้งแต่อยู่ (เปล) จนถึงหลุมฝังศพ"

"จงไปแสวงหาความรู้ แม้แต่จะต้องไปไกลถึงเมืองจีน"

"ผู้ใดไปเพื่อแสวงหาความรู้ หมายถึงเขาไปในทางของพระผู้เป็นเจ้า จนกระทั่งกลับ"

"ขอให้พวกที่อยู่ที่นี่ จงเผยแพร่ความรู้ไปยังผู้ที่มิได้อยู่ที่นี่"

"ผู้ที่มีความรู้ คือ ทายาทของบรรดาศาสดาทั้งหลาย และศาสดาทั้งหลายได้ทิ้งความรู้เอาไว้ให้เป็นมรดก ผู้ใดก็ตามได้รับมรดกชิ้นนี้ ผู้นั้นจะได้รับมรดกที่เป็นลาภอันยิ่งใหญ่" (เสาวนีย์ รุจิระอำพร-จิตต์หมวก 2522: 172-174)

จากโอวาทของศาสนามุฮัมมัด ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าศาสนาอิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งการศึกษานี้มิได้จำกัดเฉพาะแต่เรื่องของศาสนาอิสลาม แต่ให้ศึกษาวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป ทั้งนี้เห็นได้จากการที่อิสลามไม่มีสถาบันนักบวช ทุกคนต้องทำงานและต้องศึกษาหาความรู้ ในขณะที่ชวกันก็ต้องศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างเท่าเทียมกันทั้งชายและหญิง

สภาพของสังคมมุสลิมในสมัยก่อนนั้นจัดว่าเป็นสังคมค่อนข้างปิด มุสลิมมักจะมี
 นิยมตั้งอยู่เป็นชุมชน มีการสร้างมัสยิดของชุมชนขึ้นมาและถือว่ามัสยิดนั้นเป็นศูนย์กลาง
 ของชุมชนนั้น ๆ นอกจากจะใช้มัสยิดเป็นที่ประกอบศาสนกิจแล้วยังใช้เป็นศูนย์กลางการ-
 ศึกษาของชุมชนอีกด้วย การที่กล่าวว่า สังคมมุสลิมในสมัยนั้นเป็นสังคมค่อนข้างปิดก็เนื่อง-
 จากสมาชิกส่วนใหญ่ของชุมชนมุสลิมยังมีการติดต่อสมาคมกับคนนอกชุมชนที่ต่างศาสนาอยู่
 การติดต่อส่วนใหญ่ก็เป็นไปอย่างผิวเผิน เช่น เพื่อธุรกิจการค้าหรืออาชีพบางอย่าง ใน
 สภาพของสังคมที่เกาะกลุ่มกันอย่างค่อนข้างเหนียวแน่นและเป็นสังคมที่ค่อนข้างปิดเช่นนี้
 ทำให้การจัดระบบภายในสังคมหรือชุมชนนั้นทำได้สะดวก ในเรื่องของการศึกษาก็เช่น-
 เดียวกันการศึกษาจะเริ่มกันตั้งแต่ในครอบครัว โดยบิดามารดาจะเป็นผู้ให้ความรู้
 ทางศาสนาแก่บุตรของตน ซึ่งได้แก่ หลักศรัทธาเบื้องต้น การปฏิบัติมัสการประจำวันและ
 การถือศีลอด ต่อจากนั้นก็ส่งบุตรหลานไปฝึกอ่านอัล-กุรอานให้ได้และถูกต้องตามสำเนียง
 ภาษาอาหรับ ซึ่งจะมีการเรียนการสอน ณ มัสยิดแต่ละแห่ง และถ้าเขาชวนคนใดสนใจ
 เรื่องการศึกษาศาสนาอิสลามเป็นพิเศษ ก็จะส่งไปศึกษาต่อในโรงเรียนสอนศาสนาหรือ
 โรงเรียนปอเนาะ ซึ่งกว่าจะสำเร็จการศึกษาก็ต้องใช้เวลา 4-5 ปีเป็นอย่างน้อย และ
 ถ้าจะให้เชี่ยวชาญก็จะต้องใช้เวลา 10-20 ปีหรือมากกว่านั้น การศึกษาในโรงเรียน
 ปอเนาะจะมีตั้งแต่การฝึกฝนการอ่านอัล-กุรอานให้ชำนาญยิ่งขึ้น และมีการศึกษาศาสนา
 แขนงต่าง ๆ ทั้งนิติศาสตร์อิสลาม หลักศรัทธายึดมั่น และในเรื่องเอกภาพของพระเจ้า
 การฝึกฝนทางด้านจิตใจและด้านจริยธรรม หลักไวยากรณ์อาหรับ เพื่อให้สามารถอ่าน
 คำราชาศาสนาต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอาหรับได้ การตีความหมายและการเข้าใจในอรรถรส
 ของภาษาที่ลึกซึ้ง ตรรกวิทยา ในเรื่องเกี่ยวกับอัล-กุรอานก็มีการศึกษาความหมายและ
 ตีความ นอกจากนี้จะมีการศึกษาริวัตของท่านศาสดามุฮัมมัดอีกด้วย ซึ่งคำราชาต่าง ๆ
 เหล่านี้ที่นำมาศึกษาล้วนเป็นคำราชาภาษามลายูและภาษาอาหรับทั้งสิ้น

ต่อมาในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป
 สังคมมุสลิมซึ่งเดิมเป็นสังคมค่อนข้างปิดก็เริ่มจะเปิดกว้างขึ้น เขาชนมุสลิม
 ได้เริ่มมีการศึกษาสายสามัญสูงขึ้น ตั้งแต่ระดับมัธยมไปจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย อาชีพการ-
 งานซึ่งเดิมมักจะเป็นอาชีพเกษตรกรหรืออาชีพอิสระอื่น ๆ ก็เปลี่ยนมาเป็นอาชีพลูกจ้าง
 พนักงานของบริษัทห้างร้าน ธนาคาร และรับราชการมากขึ้นเรื่อย ๆ ในเรื่องลักษณะ

ของชุมชนก็เช่นเดียวกัน จากเดิมซึ่งเป็นชุมชนที่เป็นกลุ่มเป็นก้อนก็เริ่มจะมีการแตกออกไป มีการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างศาสนามากยิ่งขึ้น ความจำเป็นในเรื่องอาชีพประกอบกับเส้นทางคมนาคมที่สะดวกยิ่งขึ้นทำให้การเคลื่อนตัวของมุสลิมมีสูงยิ่งขึ้น สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ทำให้มุสลิมมีโอกาสสัมผัสกับโลกภายนอกเกือบตลอดเวลา สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนมีผลกระทบต่อระบบและวิธีการศึกษาศาสนาของมุสลิมมีขึ้นน้อย เพราะบิดามารดาหรือผู้ปกครองเริ่มจะไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรหลานในการที่จะให้การศึกษาศาสนาเบื้องต้นได้ เขาวงกตก็เริ่มมีการะหน้าที่ในเรื่องการศึกษาสายสามัญและวิชาชีพมากยิ่งขึ้น ทำให้มีเวลาสำหรับศึกษาศาสนาน้อยลง (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2527: 25-27) และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาพอที่จะศึกษาศาสนาจากตำราภาษาอาหรับและภาษามลายูได้ ประกอบกับปัจจุบันมีผู้รู้ภาษาอาหรับและมลายูที่สามารถถ่ายทอดเป็นภาษาไทยมากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยมีมากขึ้น และทวีความสำคัญสำหรับชาวไทยมุสลิม เพราะทำให้ผู้ที่ไม่มีเวลาศึกษาศาสนาโดยตรงจากภาษาอาหรับหรือมลายูได้มีโอกาสศึกษาศาสนาอิสลามด้วยตนเองจากหนังสือที่เขียนเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นการประหยัดเวลากว่าการศึกษาจากภาษาอาหรับหรือมลายูมาก และการศึกษาศาสนาอิสลามเป็นภาษาไทยนั้นทำให้เข้าใจได้ง่ายและลึกซึ้งกว่าการศึกษาจากภาษาอื่น นอกจากนี้ยังทำให้ชาวไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามมีโอกาสศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามได้จากหนังสือที่เขียนเป็นภาษาไทย อันจะเป็นผลทำให้ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ที่มีวัฒนธรรมทางศาสนาต่างกันมีความใกล้ชิดกันและเข้าใจกันดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะมีภาษาไทยเป็นสื่อทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างชนในชาติได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้นหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อชาวไทยมุสลิม เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนของหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยว่ามีมากน้อยเพียงใด ถ้าหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยมีจำนวนน้อย จะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เพราะการขาดแคลนหนังสือดังกล่าวมีผลทำให้การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างค่อนข้างละเอียดและลึกซึ้งนั้นถูกจำกัด

อยู่ในวงแคบเฉพาะผู้ที่มีความรู้ภาษาอาหรับและมลายูเท่านั้น หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชาวไทยมุสลิม ทำให้ชาวไทยมุสลิมสามารถศึกษาศาสนาอิสลามได้ด้วยตนเองจากหนังสือที่เขียนเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นการประหยัดเวลา อีกทั้งยังทำให้เข้าใจได้ง่าย และการที่หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยมีจำนวนมากขึ้น จะทำให้การศึกษาศาสนาอิสลามเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ก็มีโอกาสดึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามจากหนังสือที่เขียนเป็นภาษาไทย อันจะทำให้ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ มีความใกล้ชิดกันและเข้าใจกันยิ่งขึ้น

ประวัติความเป็นมาของหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย

จากการสำรวจหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยที่มีอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยม สำนักพิมพ์อัล-ญิฮาด สำนักงานสายสัมพันธ์ สมาคมนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม สมาคมยิวมุสลิมแห่งประเทศไทย สมาคมคหกรรมสัมพันธ์ สมาคมญุมฮูเราะฮ์อิสลาม ชมรมนักศึกษามุสลิมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ชมรมหนังสือทางนำ สถาบันคารุ อหุลิบัยตุ และ หอสมุดสถาบันส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับอิสลาม และจากการสัมภาษณ์แหล่งผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย รวมทั้งได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ พบว่า หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยเล่มที่เก่าแก่ที่สุด ได้แก่ หนังสือชื่อ "หนังสือร่ำซุนนี่แห่งสยาม" แปลและเรียบเรียงโดย จุฬาราชมนตรี (ท่าน สุวรรณศาสน์) จัดพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2478 จำหน่ายราคาเล่มละ 1 บาท เนื่องจากในระยณ่นั้นชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่นิยมอ่านอัล-กุรอานและหะดิษที่แปลเป็นภาษาไทย และได้มีผู้ขอร้องให้จุฬาราชมนตรี (ท่าน สุวรรณศาสน์) เรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับศาสนา

อิสลามเป็นภาษาไทยอยู่เสมอ จึงได้เลือกสรรอัล-กุรอานและหะดีษ¹ บางบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบหรือวิธีปฏิบัติในการละหมาดทั้งการละหมาด 5 เวลา การละหมาดวัน-ศุกร์ การออกชะกาต² การถือศีลอด และเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับอูคฺบะฮ์³ มาแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งจะมีประโยชน์แก่บรรดาคอเตบ⁴ รวมทั้งชาวไทยมุสลิมทั่วไปและนักเรียน นักศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ ตามหลักการของอิสลาม (ถ้วน สุวรรณศาสน์ 2523: ฉ)

หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยที่เก่าแก่รองลงมาจาก "หนังสือร่ำขุนนี้แห่งสยาม" ที่ผู้วิจัยได้พบตัวเล่ม ได้แก่ หนังสือชื่อ "หนังสือชีรอญุลมุบตาคี เล่ม 2" เรียบเรียงโดย อิสมาแอล บินมะห์มูด แห่งมัสยิดริควานูนอิสลาม จัคมิมพ์จำหน่ายเมื่อปี พ.ศ. 2484 จำหน่ายในราคาเล่มละ 50 สตางค์ หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ชาวไทยมุสลิมที่ไม่มีความรู้เรื่องศาสนามาก่อนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในหลักศาสนาอิสลามและหลักปฏิบัติต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองเป็นภาษาไทยโดยไม่ต้องมีผู้แนะนำหรือสั่งสอน ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาในการศึกษาศาสนาอิสลาม

¹โอวาท วาจา ท่าที การแสดงออกและการยอมรับของศาสนิกชนมุสลิมซึ่งได้ถูกจกฉบับที่กไว้เป็นหลักฐานในการศึกษาเกี่ยวกับศาสนา

²การบริจาคซึ่งเป็นทานบังคับแก่บรรดามุสลิม ผู้มีทรัพย์สินเกินอัตราที่กำหนดไว้เมื่อครบรอบปีแห่งรายได้หรืออูคฺบะฮ์เกี่ยวกับอูคฺบะฮ์ให้แก่คนยากจน ชักสน ฯลฯ ตามอัตรา เพื่อชดเชยจิตใจ

³การเทศนา มีประจำในการละหมาดวันศุกร์

⁴ผู้ทำหน้าที่บรรยายธรรมและให้ความรู้ค่านต่าง ๆ ประจำมัสยิด

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2492-2493 ใคมีสำนักพิมพ์ซึ่งผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย 2 แห่ง ใค้แก่ สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยม และ สำนักพิมพ์อัล-หุคา ซึ่งต่างก็มัวัดุดประสงค์ในการจัดทำหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมสามารถศึกษาและทำความเข้าใจกับหลักเบื้องต้นของศาสนาอิสลามได้โดยไมต้องมีความเชี่ยวชาญภาษาอาหรับและภาษามลายู รวมทั้งยังสามารถจดจำและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยเล่มแรกที่สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยมจัดทำขึ้นมีชื่อว่า "คู่มือมุสลิมเบื้องต้น" เรียบเรียงโดย เจริญ วงศ์เสงี่ยม สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยมยังงคงดำเนินการดำเนินการผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ส่วนสำนักพิมพ์อัล-หุคานั้น ใค้จัดทำหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยได้เป็นเวลาเพียง 3 ปีเศษ ก็หยุดจัดทำเนื่องจากประสบปัญหาด้านเงินทุน สำนักพิมพ์อัล-หุคา จัดพิมพ์หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยใค้ทั้งสิ้นจำนวน 39 เล่ม (คิเรก กุลสิริสวัสดิ์, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย ซึ่งใค้จัดพิมพ์ในระยะเริ่มแรกนั้น ล้วนแต่จัดทำขึ้นสำหรับผู้่านที่เป็นชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะ เพื่อให้สามารถศึกษาหาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในด้านหลักปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมทุกคน

เนื่องจากชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมนั้นขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของศาสนาอิสลามศาสนาอิสลามใค้กำหนดวิธีปฏิบัติตนของชาวมุสลิมไว้ตั้งแต่เกิดจนตาย และชาวมุสลิมก็ถือเอาบทบัญญัติของศาสนาเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตอย่างเคร่งครัด บทบัญญัติซึ่งชาวมุสลิมใค้ยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตนั้นใค้แก่ คัมภีร์อัล-กุรอาน ดังนั้นคัมภีร์อัล-กุรอานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชาวมุสลิม ชาวมุสลิมทุกคนควรจะศึกษาและเข้าใจความหมายของอัล-กุรอาน เพื่อนำมายึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตน แต่การที่จะเข้าใจอัล-กุรอาน ซึ่งเป็นภาษาอาหรับใค้อย่างละเอียดชัดเจนนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาอาหรับอย่างแตกฉาน คิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (2496: ก) ใค้ตระหนักถึงความสำคัญของ

อัล-กุรอาน และมีความประสงค์ที่จะอธิบายเรื่องราวและความหมายต่าง ๆ ในอัล-กุรอาน เป็นภาษาไทย อันจะทำให้ชาวไทยมุสลิมสามารถศึกษาและเข้าใจอัล-กุรอานได้อย่างละเอียดชัดเจนเป็นภาษาไทย ดังนั้นจึงได้เริ่มจัดพิมพ์คำบรรยายอัล-กุรอานภาคภาษาไทยออกเป็นตอน ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 โดยใช้ชื่อหนังสือดังกล่าวว่า "บฆานุล กุรอาน : คำบรรยายอัล-กุรอาน ภาคภาษาไทย" วัตถุประสงค์ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมเกิดความเข้าใจความหมายของอัล-กุรอานได้ละเอียดและแจ่มแจ้งที่สุด นอกจากนี้ชาวไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามก็มีโอกาสได้ศึกษาศาสนาอิสลามจากหนังสือดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม "บฆานุลกุรอาน : คำบรรยายอัล-กุรอานภาคภาษาไทย" ได้ออกมาเพียง 4 เล่มเท่านั้น ไม่ได้จัดพิมพ์ต่อจนครบสมบูรณ์ เนื่องจากประสบปัญหาค่าเงินลงทุน (กิเรก กุลสิริสวัสดิ์ 2503: กำน่า)

ในปี พ.ศ. 2499 สมาคมคุรุสัมพันธ์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะศิษย์เก่าของโรงเรียนอันฮุมันอิสลามเมื่อ พ.ศ. 2497 ได้เริ่มจัดพิมพ์ตำราเรียนศาสนาอิสลามเป็นภาษาไทยขึ้นเป็นการถาวรในนามของสำนักพิมพ์คุรุสัมพันธ์ โดยได้รับความช่วยเหลือค่าเงินลงทุนในการจัดทำหนังสือจาก ประชา มุขทาร์ ปัจจุบันตำราเรียนศาสนาอิสลามของสมาคมคุรุสัมพันธ์ได้ใช้เป็นตำราในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยที่อยู่ในสังกัดของสมาคมจำนวน 572 โรงเรียนทั่วประเทศ

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระกระแสรับสั่งแก่จุฬาราชมนตรี (ต่วน สุวรรณศาสน์) ว่ามีพระราชประสงค์ให้แปลความหมายของคัมภีร์อัล-กุรอานเป็นภาษาไทยอย่างสมบูรณ์ให้ปรากฏขึ้นเป็นสง่าราศรีแก่ประเทศชาติให้ทัดเทียมกับหลาย ๆ ประเทศที่ได้มีการแปลอัล-กุรอานจากภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติกันมาแล้ว เช่น ภาษาอูรดู เปอร์เซีย มลายู อินโดนีเซีย จีน พม่า อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ตุรกี เป็นต้น พระองค์ทรงมีความห่วงใยบรรดาพสกนิกรชาวไทยมุสลิมในอันที่จะให้ทุกคนรู้ซาบซึ้งถึงความหมายของอัล-กุรอานอันเป็นคัมภีร์ฉบับสูงสุดของศาสนาอิสลาม จุฬาราชมนตรี (ต่วน สุวรรณศาสน์) จึงได้เริ่มทำการแปลอัล-กุรอานเป็นภาษาไทย แม้ว่าการแปลอัล-กุรอานเป็นภาษาไทยจะเป็นเรื่องยาก เนื่องจากการที่จะเข้าใจอรรถรสและวัฒนธรรมในภาษาอาหรับตามสภาพแวดล้อมของคนไทยนั้นมิใช่สิ่งที่ย่างยาก เพราะศัพท์ของแต่ละภาษานั้นย่อมขึ้นกับจารีตประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของแต่ละประเทศก็ตาม

จุฬาราชมนตรี (ท่าน สุวรรณศาสน์) ได้เริ่มแปลอัล-กุรอานเป็นภาษาไทยเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2505 และแปลสำเร็จบริบูรณ์เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2507 รวมระยะเวลาในการแปลทั้งสิ้น 1 ปี 7 เดือน 8 วัน แต่อย่างไรก็ตามก็มีได้มีการจัดพิมพ์ออกมาตั้งแต่ในระยนั้น ทั้งนี้เนื่องจากได้คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น เป็นต้นว่า อาจจะมีข้อความที่ขาดตกบกพร่อง จึงได้ตัดสินใจพิมพ์ทยอยออกมาทีละส่วน ๆ เรื่อย ๆ ไป เพื่อจะได้มีโอกาสตรวจชำระอีกครั้งหนึ่งให้เนื้อความสนิท และผสมผสานกันโดยตลอด (ท่าน สุวรรณศาสน์ 2511: 1-4) อัล-กุรอานฉบับแปลเป็นภาษาไทยดังกล่าวมีชื่อว่า "พระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานฉบับแปลตามความหมายและขยายความ" ซึ่งมีทั้งหมดรวม 30 เล่ม ต่อมาได้มีการจัดพิมพ์รวมเล่ม 2 เล่มจบ เมื่อปี พ.ศ. 2511

ในปี พ.ศ. 2507 มีบุคคลหนุ่มสาวชาวมุสลิมกลุ่มหนึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคม ยูมุสลิมแห่งประเทศไทยขึ้น กิจกรรมส่วนหนึ่งของสมาคมได้แก่ การเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ด้วยการจัดทำเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สมาคมยูมุสลิมแห่งประเทศไทยได้ผลิตหนังสือ ศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยมาจนถึง พ.ศ. 2521 หลังจากนั้นได้หยุดการจัดทำหนังสือไว้ระยะหนึ่งเนื่องจากประสบปัญหาด้านเงินทุน ปัจจุบันสมาคมยังคงดำเนินการจัดทำเอกสาร จุลสาร และวารสารต่อไป ถ้ามีเงินทุนก็จะจัดพิมพ์หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยทันที

ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 สำนักพิมพ์อัล-ญิฮาด ซึ่งได้จัดทำวารสาร "อัล-ญิฮาด" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่ศาสนาอิสลามมาตั้งแต่ พ.ศ. 2507 นั้น ได้เริ่มผลิตหนังสือ ศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย และได้ผลิตหนังสือและวารสารทางศาสนาอิสลามมาจนกระทั่งในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2517 สมาคมนิสิตนักศึกษาชาวไทยมุสลิมซึ่งจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายเมื่อ พ.ศ. 2512 เริ่มทำการผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยขึ้นมาเป็นเล่มแรก และยังคงดำเนินการจัดทำหนังสือ จุลสาร และวารสาร มาจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2521 บรรจง บินกาซัน ได้จัดตั้งชมรมหนังสือทางนำขึ้น เพื่อผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย โดยได้รับความสนับสนุนด้านการเงิน และการจัดพิมพ์จากเพื่อน ๆ และผู้มีความศรัทธาในศาสนาอิสลาม หนังสือศาสนาอิสลาม ที่เขียนเป็นภาษาไทยของชมรมหนังสือทางนำมีเนื้อหาเน้นด้านแนวคิดและอุดมการณ์ของ อิสลาม และในปีเดียวกันนี้สมาคมมุสลิมอียิปต์อิสลาม ซึ่งก่อตั้งมาประมาณ 50 ปีมาแล้วได้ เริ่มจัดทำหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยในนามของสมาคม

ในปี พ.ศ. 2523 ชมรมนักศึกษามุสลิมมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้พยายามจัด- ท่างกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อเผยแพร่แนวความคิดและแนวทางปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ให้มากขึ้น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับอิสลามแก่คนทั่วไป ทางชมรมนักศึกษามุสลิมมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงได้จัดทำ หนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยขึ้นมาเล่มแรกในปี พ.ศ. 2523

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่บริเวณเจริญพาศน์ได้ร่วมกันจัด- ตั้งสถาบันการุ อหฺลิลบัยฺตุฮฺขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทาง ศาสนาอิสลาม สถาบันการุ อหฺลิลบัยฺตุฮฺได้เริ่มจัดทำหนังสือศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษา ไทยขึ้นในปลาย พ.ศ. 2525 และยังคงจัดทำมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีสมาคมและสถาบันต่าง ๆ ทางศาสนาอิสลามที่ได้จัดพิมพ์หนังสือ ศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทยออกมาบ้างเป็นครั้งคราว เช่น สมาคมไทยมุสลิมทักษิณ ส่วนักพิมพ์อัล-อะหฺบาบ (เพื่อน) คาร์ล-อะมีน (มัสยิดกุฎีหลวง) และชมรมมุสลิมเอเชีย เป็นต้น และในปัจจุบันนี้ได้มีหน่วยงานราชการต่าง ๆ เริ่มผลิตหนังสือศาสนาอิสลามที่- เขียนเป็นภาษาไทยออกเผยแพร่ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างชนในชาติ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทั่วไป หน่วยงานราชการที่จัดทำหนังสือ ศาสนาอิสลามที่เขียนเป็นภาษาไทย ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี